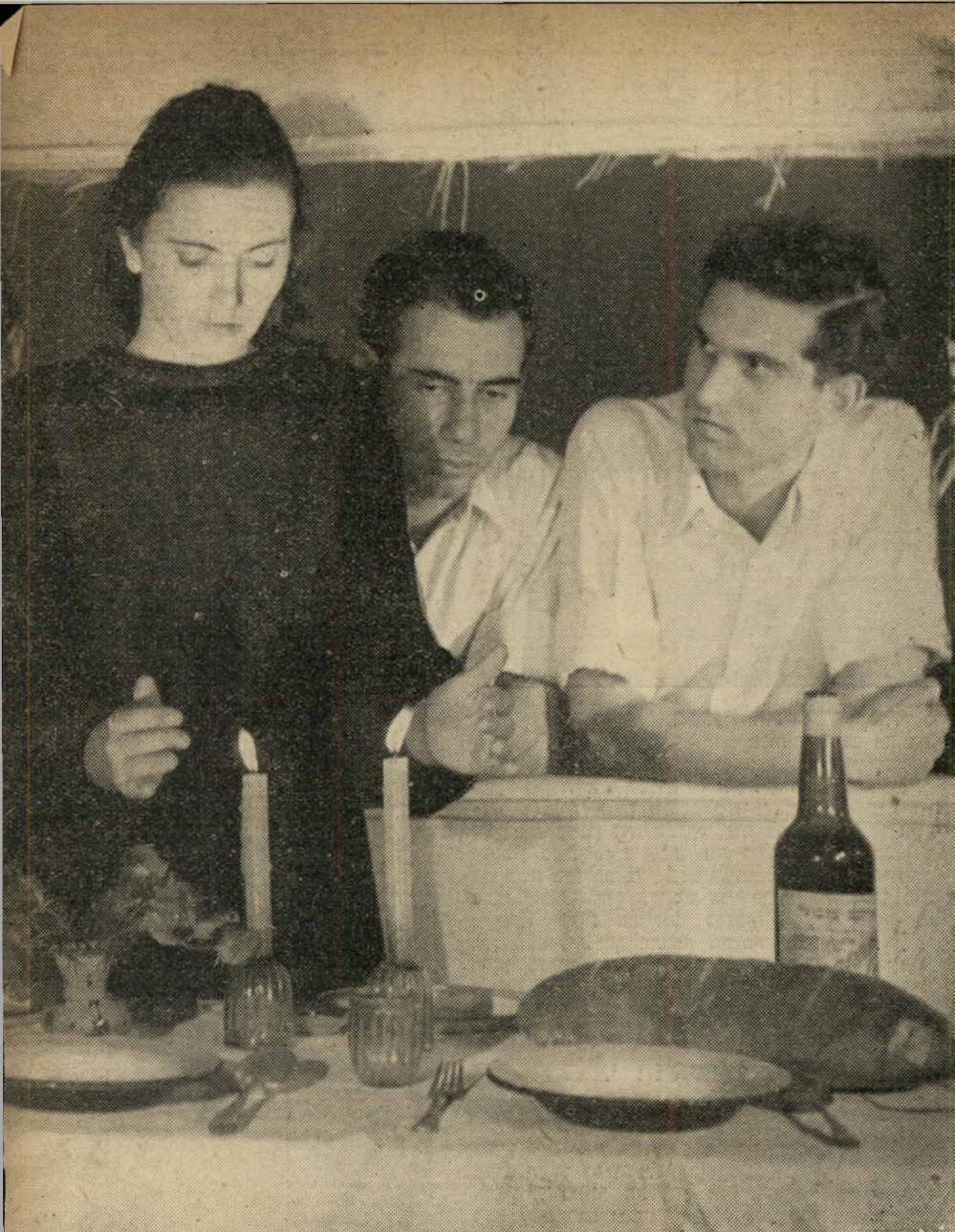

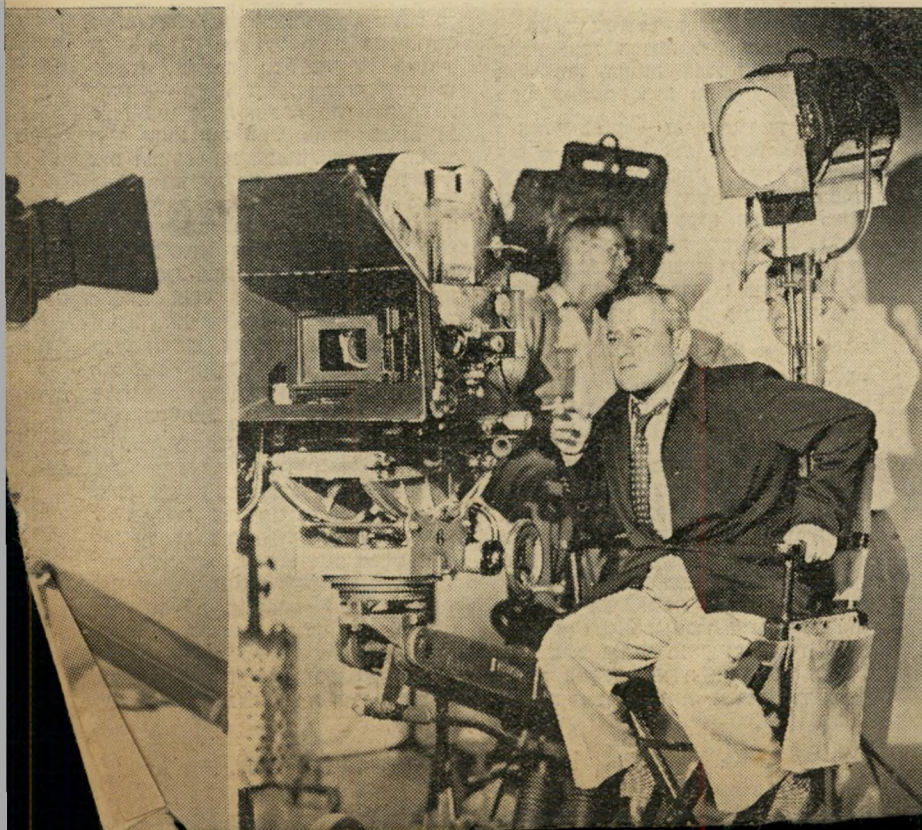

סידור לצורך "ציונות" — איך יתרכזו היה שטרן לוריא וזלכסנדר, שהיו אחראים לסרט "בית הסירה" היא. המובן, להשפיע גם על יהודים אמריקאיים דתיים לתרום דולארים למגבית הנדבות. אך כיצד אפשר

סרט ישראלי

במאי נוסח
צולם גם בציו
תאור ריאליסט
אמת אמנותית

במאי נוסח הוליווד — ויליאם ווילר נעזר בציווד משוכלל ביותר שכמוהו לא נוכל לקנות לראות בארץ שנים רבות. מכונות אלו מבטיחות ליטוש חיצוני מושלם של הסרט האמריקאי, אך אין ערובה לסרטים טובים. הסכניקה בשום אופן אינה תחליף לרעיון.

מאת **מיכאל אלמוז**, עורך הקולנוע של "העולם הזה"
בשבועות האחרונים התנהל ויכוח ער ומענין על עתיד הסרט הישראלי. מומחים בעלי נסיון, כולם טכנאים טובים, ניסו להסביר, איש איש לפי ראות עיניו, את הסיבה למצבו הירוד של הסרט בארץ. ואפילו שפילמוס זה התנהל מעל עמידת עיתון לרעיון, "גירוזאלם פוסט"; המתוכחים אינם נזקקים ללשון העברית: אין הם כלל נתינים ישראליים -- אלא חיריים שבאו ארצה להכין סרטי תעמולה למוסדות צוקה יהודיים. והם יוצאים מתוך ההנחה המובנת מאליה -- עד כמה שהדבר נוגע להם -- שסרטינו ידברו אנגלית ויהיו מכוונים לחוץ לארץ.

אנשים עם מצלמה ביד
ההיסטוריה הפילמאית בישראל ארוכה למדי; במשך שלושים השנה האחרונות צילמו בארץ קילומטרים רבים של סרט. המסרטים הראשונים לא היו בעלי מקצוע, אף לא חיבריים. הם היו אנשים בעלי מצלמות וקצת מזומנים או אשראי לקנית סרט גלם. "לעשות סרט עברי" חשבו. "אין דבר קל מזה!" וכיוונו את מצלמותיהם אל הנוף. לאחר עיבוד מתאים הסתמנו על הסרט המפותח דמיון מוכרות: חומות ירושלים, רחובות תל-אביב, שדות העמק. הסרט היה, איפוא, ארץ-ישראלי. חבל רק שבסרט לא יצא הנוף מהריב כמו בשבע. מאותה תקופה רחוקה נותר בימינו שריד אחד בודד: נתן אכסלרוד, איש "יומן כרמל" הנהנה מחסות הממשלה ומבטחון עצמי רב, והממשיך להוציא לאור את היוםנים המפורסמים לפי אפנה נושנה.

אנשים עם טכניקה וכסף
במוקדם ובמאוחר דוחה את רגלי הישן, אפילו במדינה כשלנו. החדש בא בדמות "שלישה אמריקאית". מצוידים במצלמות חדישות, בדולארים ובסלאנג טכני מסחרר, ירדו עלינו האמריקאים. העלו חיוכי-גבהות למראה מאמציו המסכנים של מר אכסלרוד וסרטאים מקומיים אחרים והתחייבו לבנות כאן תעשיות סרטים גדולה.

הם האמינו בכל דבר אמריקאי: הבמאים, הטכנאים, כותבי התסריטים, מרבייתם היו אורחים מן החוץ. הם ערכו סריקה רחבה לגלות שחקנים מקומיים, מבלי שיהיה להם -- אל תשכחו שהיו אלה טכנאים ולא במאים -- הכושר לעבוד עם שחקנים. כך סובבו בארץ, על ידי במאים של סרטים דוקומנטאריים, "בית אבי", "ארבעים ושמונה שעות בממה" ועוד.

התקחת שתלו במומחים אלה היו גדולות -- וכמוהן גם האכזבה. סרטים אלה לא היו יצירות אמנות אלא תעמולה זולה למגביות ישראליות אמריקאיות, וכיון שתעמולה זו נעשה בידי אנשים כמו קליין, לייטס, לוין, ויקאס, גורביץ, קרומגולד -- במלים אחרות, כיון שהיתה זו תעמולה של חיריים, הרי שלא היתה יותר מענינת מדו"ח שטחי של חירי אמריקאי בינוני.

אנשים עם רוח עברית
משנה חמור היה זה, לכוון את הסרטים האלה לרמתו של הצופה היהודי בניירורק. משנה חמור היה שדברו אנגלית; זה היה שיא הנוף: איש -- לא בארץ ולא בניכר -- לא האמין שהסרט הוא ישראלי. ואמנם הסרט לא היה ישראלי.

כי סרט ישראלי ייצור רק אמן ישראלי -- לא חירי. ומה עושה הנוער שלנו כדי לקחת לידיו את אמנות (לא תעשית!) הסרט הישראלי?

לעת עתה -- מעט מאד, ויחד עם זה הרבה מאד. זה שנים אחדות שבאולפני הלימוד בארצות-הברית ובצרפת מתמסר קומץ של אנשים רציניים ללימוד הצד הטכני והאמנותי (עד כמה שהצד האמנותי ניתן להיות נלמד) של הסרט. הם מהווים את המלאי הרציני של אנשי ההסרטה של המחר. לעת עתה האפשרויות הניתנות להם במקצוע בארץ מוגבלות ביותר -- אנו נמצאים עדיין בתקופת שלטון הטכנאים הזרים -- אולם לא יאחר היום והם יכוונו את ההגה. או נוכל לומר שעשינו עוד צעד אחד בתהליך הממושך של אנשים עם מצלמה ביד -- טכנאים זרים -- טכנאים ישראליים -- אמנים.

אנשים שהם אמנים
המסריט איננו איש טכני בלבד, כשם שהסופר אינו זה היועד לכתוב במכונת כתיבה. אצלנו עדיין לא ראינו את אמן-הסרט, היועד לא רק לצלם תמונה אחת אלא להפיק בה רוח חיים, לעשותה חלק מן הכלל. עדיין לא ראינו את האיש היועד להשתמש בטכניקה כאמצעי, ולהעלים אותה כדי שלא תערפל את הרעיון, כמו שעשה דה'סיקה ב"גנבי האפנים" שלו וצ'אסלין ב"מסיה וורוד" -- סרטים "ללא טכניקה".

(המשך בעמוד 13)

"פקודות ניתנות באנגלית, צרפתית וגרמנית בסרטו החדש של היצרן הישראלי נורמן לוריא, "הכפר הנטוש", מבוסס בידי גורביץ ל. גורביץ.

